

KRATICE I SIMBOLI

a.	arteria	L	lumbalni
aa.	arteriae	lat.	lateralis,-e
Ag	srebro	lig.	ligamentum
ant.	anterior, -us	ligg.	ligamenta
As	arsen	M	molekulska masa
at. br.	atomni broj	m.	musculus
Au	zlato	med.	medialis
BM	bazalni metabolizam	Mg	magnezij
C	ugljik (simbol)	mm.	musculi
C	cervikalni (kratica)	Mn	mangan
Ca	kalcij	Na	natrij
Cd	kadmij	n.	nervus
Cl	klor	nn.	nervi
Cr	krom	O	kisik
CT	kompjuterizirana tomografija	P	fosfor
Cu	bakar	Pb	olovo
dg.	dijagnoza	pH	potentia hydrogenii (stupanj kiselosti)
EEG	elektroencefalografija	post.	posterior,-us
EKG	elektrokardiografija	r.	ramus
EMG	elektromiografija	rr.	rami
ext.	externus	S	sakralni (kratica)
Fe	željezo	S	sumpor (simbol)
gl.	glandula	Sb	antimon
gll.	glandulae	sbc.	supkutano
H	vodik	SE	sedimentacija eritrocita
Hb	hemoglobin	Se	selen
IgA	imunoglobulin A	sup.	superior,-us
IgD	imunoglobulin D	SZO	Svjetska zdravstvena organizacija
IgE	imunoglobulin E	SŽS	središnji živčani sustav
IgM	imunoglobulin M	T (i Th)	torakalni
i. j.	internacionalna jedinica	TB (i Tbc)	tuberkuloza
im.	intramuskularno	v.	vena
inf.	inferior, -us	vv.	venae
in obs.	in observatione	Zn	cink
int.	internus	>	veće od (mat.)
iv.	intravenski	<	manje od (mat.)
j.	jedinica	→	vidi, upućuje se na natuknicu (članak u kojem je obrađen upućeni naziv, ili se o njemu mogu naći dodatne informacije)
J	jod	←	(u datumima) prije Krista
K	kalij		
KS	krvna slika		

Kratice mjernih jedinica obrađene su u posebnom prilogu.

1. JEDINICE MEĐUNARODNOG SUSTAVA (JEDINICE SI)

1.a. Osnovne jedinice SI

Naziv	Znak	Jedinica za veličinu
metar	m	duljina
kilogram	kg	masa
sekunda	s	vrijeme
amper	A	jakost električne struje
kelvin	K	termodinamička temperatura
mol	mol	množina (količina tvari)
kandela (candela)	cd	svjetlosna jakost

1.b. Izvedene jedinice SI s posebnim nazivima i znakovima

Naziv	Znak	Veza s drugim jedinicama	Jedinica za veličinu
bekerelel (becquerel)	Bq	s^{-1}	aktivnost
Celzijev stupanj	°C	K	Celzijeva temperatura
džul (joule)	J	Nm	rad, energija, toplota
farad	F	$\frac{C}{V}$	električni kapacitet
grej (gray)	Gy	$\frac{J}{kg}$	apsorbirana doza ionizantnog zračenja
henri (henry)	H	$\frac{Wb}{A}$	induktivnost
herc (hertz)	Hz	s^{-1}	frekvencija
kulon (coulomb)	C	As	količina elektriciteta
lumen	lm	cd sr	svjetlosni tok
luks (lux)	lx	$\frac{lm}{m^2}$	osvjetljenje
njutn (newton)	N	$\frac{kg \cdot m}{s^2}$	sila
om (ohm)	Ω	$\frac{V}{A}$	električni otpor
paskal (pascal)	Pa	$\frac{N}{m^2}$	tlak
simens (siemens)	S	$\frac{A}{V}$	električna vodljivost
sivert (sievert)	Sv	$\frac{J}{kg}$	ekvivalentna doza ionizantnog zračenja
tesla	T	$\frac{N}{A \cdot m}$	magnetska indukcija
vat (watt)	W	$\frac{J}{s}$	snaga
veber (weber)	Wb	Tm ²	magnetski tok
volt	V	$\frac{W}{A}$	električni potencijal, napon, elektromotorna sila

1.c. Izvedene jedinice SI bez posebnih naziva i znakova

Primjeri	Naziv	Znakovi
četvorni metar		m ²
kubni metar		m ³
metar u sekundi		$\frac{m}{s}$, m/s, ms ⁻¹
metar u sekundi na kvadrat		$\frac{m}{s^2}$, m/s ² , m s ⁻²
kubni metar u sekundi		$\frac{m^3}{s}$, m ³ /s, m ³ s ⁻¹
kilogram po kubnom metru		$\frac{kg}{m^3}$, kg/m ³ , kg m ⁻³
džul po kubnom metru		$\frac{J}{m^3}$, J/m ³ , J m ⁻³
džul po kilogramu		$\frac{J}{kg}$, J/kg, J kg ⁻¹
džul po kilogramkelvinu		$\frac{J}{kg \cdot K}$, J/(kg K), J kg ⁻¹ K ⁻¹
kandela po četvornom metru		$\frac{cd}{m^2}$, cd/m ² , cd m ⁻²
mol po kubnom metru		$\frac{mol}{m^3}$, mol/m ³ , mol m ⁻³
grej u sekundi		$\frac{Gy}{s}$, Gy/s, Gys ⁻¹
.....		
.....		
.....		

1.d. Dopunske jedinice SI

Naziv	Znak	Jedinica za veličinu
radian	rad	kut
steradian	sr	ugao (prostorni kut)

3. DECIMALNE JEDINICE OD JEDINICA SI

Primjeri	Naziv	Znak	Značenje
kilometar		km	10 ³ m
milisekunda		ms	10 ⁻³ s
kilopaskal		kPa	10 ³ Pa
megaherc		MHz	10 ⁶ Hz
kilovat		kW	10 ³ W
.....			
.....			

5. KOMBINIRANE JEDINICE

Primjeri	Naziv	Znakovi
kilometar na sat		$\frac{km}{h}$, km/h, km h ⁻¹
litra u minuti		$\frac{L}{min}$, L/min, L min ⁻¹
ampersat		A h
.....		
.....		

2. IZNIMNO DOPUŠTENE JEDINICE IZVAN SI S POSEBNIM NAZIVIMA I ZNAKOVIMA

2.a. Jedinice od kojih se ne tvore decimalne jedinice

Naziv	Znak	Veza s jedinicama SI	Jedinica za veličinu	Dopuštena za
morska milja		1852 m	duljina	pomorski, riječni i zračni promet
astronomska jedinica		$1,495\,978\,7 \cdot 10^{11}$ m		
ar hektar	a ha	100 m ² 10 000 m ²	ploština	ploštinu zemljišta
stupanj	°	$1^\circ = \frac{\pi}{180}$ rad		
minuta	'	$1' = \frac{\pi}{10\,800}$ rad	kut	
sekunda	"	$1'' = \frac{\pi}{648\,000}$ rad		
gon	g	$1^g = \frac{\pi}{200}$ rad		
atomska jedinica mase	u	$1,660\,57 \cdot 10^{-27}$ kg	masa	fiziku i kemiju
minuta	min	60 s	vrijeme	
sat	h	3 600 s		
dan	d	86 400 s		
čvor		$\frac{1852}{3600} \frac{\text{m}}{\text{s}} = 0,514 \frac{\text{m}}{\text{s}}$	brzina	pomorski, riječni i zračni promet

2.b. Jedinice od kojih se tvore decimalne jedinice

Naziv	Znak	Veza s jedinicama SI	Jedinica za veličinu	Dopuštena za
litra	l, L	10^{-3} m ³ = dm ³	obujam	
tona	t	10 ³ kg	masa	
teks	tex	$10^{-6} \frac{\text{kg}}{\text{m}}$	duljinska masa	tekstilna vlakna i konac
bar	bar	10 ⁵ Pa	tlak	
elektronvolt	eV	$1,602\,19 \cdot 10^{-19}$ J	energija	posebna područja
voltamper	VA	1 W	snaga	prividnu snagu izmjenične el. struje
var	var	1 W		reaktivnu (jalovu) snagu izmjenične el. struje

4. DECIMALNE JEDINICE OD 7 IZNIMNO DOPUŠTENIH JEDINICA

Primjeri

Naziv	Znak	Značenje
militra	mL ili ml	10 ⁻³ L
megateks	Mtex	10 ⁶ tex
milibar	mbar	10 ⁻³ bar
megaelektronvolt	MeV	10 ⁶ eV
kilovoltamper	kVA	10 ³ VA
.....		
.....		

ZAKONITE MJERNE JEDINICE

Primjena mjernih jedinica u Republici Hrvatskoj određena je Zakonom o preuzimanju Zakona o mjernim jedinicama i mjerilima koji se u Republici Hrvatskoj primjenjuje kao republički zakon (Narodne novine br. 53 od 8. listopada 1991).

Odredbе tog zakona su u skladu s odlukama Međunarodnog odbora za utege i mjere (CIPM) i međunarodnim normama (ISO).

Zakonite mjerne jedinice razvrstane su u pet skupina i navedene u priloženim tablicama.

Osim navedenih mjernih jedinica mogu se upotrebljavati i druge:

a) pri izvozu robe i u drugim odnosima s inozemstvom ako su takve jedinice u upotrebi u pojedinoj stranoj državi,

b) u pojedinim oblastima (zračni, pomorski, riječni i željeznički promet i dr.) ako je upotreba takvih jedinica određena međunarodnim ugovorima.

PREDMECI ZA TVORBU DECIMALNIH JEDINICA

Predmetak Znak Vrijednost

jota (yotta)	Y	10 ²⁴
zeta (zetta)	Z	10 ²¹
eksa (exa)	E	10 ¹⁸
peta	P	10 ¹⁵
tera	T	10 ¹²
giga	G	10 ⁹
mega	M	10 ⁶
kilo	k	10 ³
hekto (hecto)	h	10 ²
deka (deca)	da	10
deci	d	10 ⁻¹
centi	c	10 ⁻²
mili (milli)	m	10 ⁻³
mikro (micro)	μ	10 ⁻⁶
nano	n	10 ⁻⁹
piko (pico)	p	10 ⁻¹²
femto	f	10 ⁻¹⁵
ato (atto)	a	10 ⁻¹⁸
zepto	z	10 ⁻²¹
jokto (yocto)	y	10 ⁻²⁴

Decimalne jedinice ne tvore se od kilograma i Celzijeva stupnja.

Decimalne jedinice mase tvore se od posebne jedinice gram, tisućeg dijela kilograma ($g = 10^{-3}$ kg), na primjer:

Naziv	Znak	Vrijednost
mikrogram	μg	10 ⁻⁶ g = 10 ⁻⁹ kg
miligram	mg	10 ⁻³ g = 10 ⁻⁶ kg
dekagram	dag	10 g = 10 ⁻² kg
megagram	Mg	10 ⁶ g = 10 ³ kg
.....		
.....		

NEKE ZASTARJELE MJERNE JEDINICE¹⁾

<i>Naziv</i>	<i>Znak</i>	<i>Izraženo zakonitim jedinicama</i>	<i>Jedinica je veličine</i>
ångstrom	Å	$10^{-10} \text{ m} = 0,1 \text{ nm}$	duljina
atmosfera, fizikalna (normalna)	atm	$101325 \text{ Pa} \approx 1 \text{ bar}$	tlak
atmosfera, tehnička	at	$98066,5 \text{ Pa} \approx 1 \text{ bar}$	tlak
ciklus u sekundi	c/s; cps	Hz	frekvencija
din	dyn	10^{-5} N	sila
dioptrija	dpt	m^{-1}	jakost leće
eman		$3,7 \text{ Bq/L}$	koncentracija aktivnosti
erg	erg	10^{-7} J	rad
kalorija	cal	$4,186 \text{ J}$	toplina
kilopond (kilogram sile)	kp; kg*	$9,80665 \text{ N} \approx 10 \text{ N}$	sila
kiri (curie)	Ci	$3,7 \times 10^{10} \text{ Bq}$	aktivnost
konjska snaga	KS	$735,5 \text{ W} = 0,7355 \text{ kW}$	snaga
mahe (mache)		$13,47 \text{ Bq/L}$	koncentracija aktivnosti
mho	Ω	$\text{S} = \Omega^{-1}$	električni otpor
mikron	μ	$10^{-6} \text{ m} = \mu\text{m}$	duljina
milimetar živina stupca	mmHg	$133,322 \text{ Pa}$	tlak
milistat	mSt	$13,468 \text{ Bq}$	aktivnost
poaz	P	$0,1 \text{ Pa s}$	dinamička viskoznost
rad	rad; r	$0,01 \text{ Gy}$	apsorbirana doza
radeferd (rutherford)	rd	$10^6 \text{ Bq} = \text{MBq}$	aktivnost
rem	rem	$0,01 \text{ Sv}$	ekvivalentna doza
rendgen (röntgen)	R; r	$2,58 \times 10^{-4} \text{ C/kg}$	ekspozicija (ionizacijska)
rep	rep	$9,8 \times 10^{-3} \text{ Gy} = 9,8 \text{ mGy}$	apsorbirana doza
stat		$13,47 \times 10^3 \text{ Bq}$	aktivnost
X-jedinica	XU	$1,00202 \times 10^{-13} \text{ m} \approx 0,1 \text{ pm}$	duljina

¹⁾ → **zakonite (mjerne) jedinice**; → Tablica Zakonite mjerne jedinice, vidi prethodnu stranu.